

College voor Examens

RESULTATEN DIGITALE VELDRAADPLEGING

SYLLABUS NEDERLANDS VMBO 2021

juni 2019

Inleiding

In dit document wordt verslag gedaan van de uitkomsten van de digitale veldraadpleging van oktober-december 2018 over de conceptsyllabus Nederlands vmbo 2021. In deze conceptsyllabus wordt beschreven hoe de vorm van het centraal examen Nederlands vmbo verandert per examenjaar 2021 en waarom.

De informatie uit de digitale veldraadpleging wordt gebruikt bij het opstellen van de definitieve tekst voor de syllabus Nederlands vmbo 2021.

Inhoud

1	Resultaten digitale veldraadpleging	4
2	Samenvatting en verwerking resultaten veldraadpleging	8
Bijlage 1:	Vragenlijst conceptsyllabus Nederlands vmbo 2021	9

1 Resultaten digitale veldraadpleging

Opzet digitale veldraadpleging

De digitale veldraadpleging vroeg naar de mening van de geënquêteerden over de tekst en de inhoud van de conceptsyllabus Nederlands vmbo 2021. In totaal bestond de enquête uit twaalf vragen. Bijlage 1 bevat de gehele vragenlijst.

Respons digitale veldraadpleging

De digitale enquête is voor het vmbo door 200 personen ingevuld. Van deze groep:

- zijn 171 personen docent Nederlands vmbo;
- zijn 2 personen tevens schoolleider VO;
- is één persoon werkzaam bij een andere organisatie
- is van 26 personen de functie onbekend.

25 deelnemers hebben de enquête zonder naam en e-mailgegevens ingevuld. In de resultaten zijn de aantallen en percentages weergegeven voor zowel de totale respons als voor de respons van degene van wie de naam bekend was. Het feit dat van 25 respondenten geen gegevens bekend waren betekende geen significant verschil in de resultaten.

Resultaten per vraag

De resultaten worden per vraag en per antwoord uitgedrukt in het aantal respondenten dat het betreffende antwoord heeft gegeven. Na behandeling van de gesloten vraag volgt, indien van toepassing, een beknopte samenvatting van de opmerkingen die gemaakt zijn bij elke vraag.

	Totale respons		Niet- anonieme respons	
	Aantal	Procent	aantal	Procent
Vraag 1: Is de beschrijving in de verantwoording over de aanpassingen in de syllabus zowel tekstueel als inhoudelijk duidelijk?				
Geen mening	3	1.5	3	2
Ja	188	94	163	93
Nee	9	4.5	9	5

2. Geef indien 'nee' graag een toelichting op uw antwoord.

De opmerkingen hadden vooral betrekking op het feit dat er een grijs gebied is tussen de exameneenheid 'samenvatten' en de exameneenheid 'de hoofdgedachte van een tekst herkennen aangeven'. In de verantwoording bij de nieuwe syllabus zal de syllabuscommissie hier nader op ingaan.

	Totale respons		Niet- anonieme respons	
	Aantal	Procent	aantal	Procent
Vraag 3: Bent u het eens met de nieuwe definiëring van het begrip 'samenvatten', zoals beschreven op de pagina's 17 (KB) resp. 22 (GL/TL) van de conceptsyllabus Nederlands KB en GL/TL vmbo 2021?				
Geen mening	16	8	14	8
Ja	165	82.5	143	82
Nee	19	9.5	18	10

4. Geef indien 'nee' graag een toelichting op uw antwoord.

Naast een aantal steunbetuigingen voor de voorgenomen veranderingen in de centrale examens Nederlands vmbo was er ook een aantal docenten die alles het liefst bij het oude wilde laten. Er werd vooral bezwaar gemaakt over het feit dat de kandidaten zelf niet mee productief een samenvatting hoefden te schrijven. Ook werden zorgen geuit over de moeilijkheidsgraad van de centrale examens met de nieuwe opdrachtvormen. Een enkele docent stelde voor om het onderdeel samenvatten helemaal te schrappen en over te hevelen naar het schoolexamen.

	Totale respons		Niet- anonieme respons	
	Aantal	Procent	aantal	Procent
Vraag 5: Geven de voorbeeldopgaven en de toelichtingen voldoende houvast om een beeld te krijgen hoe samenvatten vanaf 2021 in het centraal examen Nederlands KB getoetst gaat worden??				
Geen mening	42	21	38	22
Ja	150	75	130	74
Nee	8	4	7	4

6. Geef indien 'nee' graag een toelichting op uw antwoord.

Voor een aantal docenten was het niet duidelijk hoe de voorbeeldopgaven geïnterpreteerd moesten worden. De voorbeelden wekten de indruk dat er soms slechts één vraag bij een tekst werd gesteld of dat er alleen maar samenvattende vragen bij een tekst gesteld zouden worden. Ook werd de zorg geuit dat het centraal examen Nederlands nog meer leeswerk gaat bevatten dan in de huidige vorm.

	Totale respons		Niet-anonieme respons	
	Aantal	Procent	aantal	Procent
Vraag 7: Heeft u nog suggesties voor andersoortige opgaven die het onderdeel 'samenvatten' in het centraal examen Nederlands KB toetsen?				
Ja	17	8,5	17	10
Nee	183	91,5	158	90

8. Geef indien 'ja' graag een toelichting op uw antwoord.

Een bloemlezing uit de suggesties, uitgezonderd de suggestie om alles bij het oude te laten:

- In schematische weergave leerling te vragen hoofd- en bijzaken uiteen te zetten?
- Een tekst met de opdracht; Maak een samenvatting van deze tekst met alleen de hoofdzaken.
- Als er gevraagd wordt een alinea/tekstdeel samen te vatten, dan is het handig voor de leerlingen om aan te geven hoeveel onderdelen er in die 'minisamenvatting' horen te zitten.
- Het kunnen weergeven in één enkel woord waarmee je een aantal zinnen samenvat.
- samenvatting van een kort gesprek (video) of telefoongesprek
- de opsommingswoorden laten noemen
- Noteer van elke alinea de kernzin. Welke van deze kernzinnen geeft de hoofdgedachte van de tekst weer?

	Totale respons		Niet-anonieme respons	
	Aantal	Procent	aantal	Procent
Vraag 9: Geven de voorbeeldopgaven en de toelichtingen voldoende houvast om een beeld te krijgen hoe samenvatten vanaf 2021 in het centraal examen Nederlands GL/TL getoetst gaat worden??				
Geen mening	14	7	14	8
Ja	169	84,5	145	83
Nee	17	8,5	16	9

10. Geef indien 'nee' graag een toelichting op uw antwoord.

De meeste reacties bevatten een roep om nog meer voorbeelden en oefenmateriaal. Net als bij de voorbeeldopgaven voor KB werden docenten in verwarring gebracht door het feit dat er alleen maar samenvattingsopdrachten in de voorbeeldopgaven voor kwamen. Hierdoor werd de indruk gewekt dat er bij de langere teksten geen andere vragen meer gesteld worden. Ook kwam de vraag voor of de educatieve uitgeverijen

gaan inspelen op de nieuwe ontwikkelingen. Tenslotte werd nog de zorg uitgesproken over het niveau van het centrale examen Nederlands in 2021. Docenten hebben het gevoel dat het examen moeilijker gaat worden.

	Totale respons		Niet-anonieme respons	
	Aantal	Procent	aantal	Procent
Vraag 11: Heeft u nog suggesties voor andersoortige opgaven die het onderdeel 'samenvatten' in het centraal examen Nederlands GL/TL toetsen?				
Ja	30	15	16	
Nee	170	85	84	

12. Geef indien 'ja graag een toelichting op uw antwoord.

Wederom een bloemlezing uit de suggesties, uitgezonderd de suggestie om alles bij het oude te laten:

- Nog meer teksten gebruiken over het vak Nederlands. De tekst over het Limburgs is een mooi voorbeeld, gebruik meer van dit soort teksten. We geven een schitterend vak, laat de teksten dan ook hierover gaan!
- Als er gevraagd wordt een alinea/tekstdeel samen te vatten, dan is het handig voor de leerlingen om aan te geven hoeveel onderdelen er in die 'minisamenvatting' horen te zitten. Bij havo is dat ook en zelfs te zien aan het aantal te behalen punten: bijvoorbeeld een leerling krijgt drie punten voor een goed antwoord op een vraag en daar zijn dan twee punten voor de antwoorden en een punt voor de samenhang/causaliteit.
- Ik zou ik toch ook nog voor een kortere tekst kiezen die samengevat moet worden in een beperkt aantal woorden. Het zou jammer zijn als deze vaardigheid in zijn geheel niet meer getoetst wordt.
- Bij het samenvatten van een tekst draait het vaak om de signaalwoorden. Wellicht kan daar nog extra aandacht aan besteed worden. Zeker gezien het feit dat signaalwoorden vaak verkeerd gebruikt worden. Ik kan mij voorstellen dat de verschillende signaalwoorden (opsomming, tegenstelling, doel/middel, oorzaak/gevolg, voorbeeld, samenvattend, concluderend, chronologie) gevraagd kunnen worden.
- verbanden tussen alinea's (deelonderwerpen) vragen: zo kunnen meerkeuzevragen over tekstverbanden op een andere manier als samenvattingsvraag voorkomen.
- Noteer van elke alinea de kernzin. Welke van deze kernzinnen geeft de hoofdgedachte van de tekst weer?
- Een opgave waarin alleen een X gezet hoeft te worden in een kader. Overzichtelijk Bijvoorbeeld bij examen 2016 over fietsen en Uber
- Laat ze ook uit een tekst de verschillende deelonderwerpen halen
- '(ver)beeldvragen' gebruiken: dat kan ook met samenvattingselementen. In tabellen rubriceren is al een huidig voorbeeld daarvan, maar er zijn nog meer vormen denkbaar. Het scheelt iets leeswerk (en dus tijd, die nodig is voor de schrijfpoddracht) en het is overzichtelijker voor de leerling. Ze komen daardoor mogelijk sneller tot een antwoord. -meerdere kortere teksten, in plaats van vier grote leesteksten.

2 Samenvatting en verwerking resultaten veldraadpleging

De cijfers geven aan dat docenten Nederlands in grote meerderheid voorstander zijn van het vervangen van de geleide samenvattingsopdracht. De tekst in de syllabus is voldoende duidelijk en de voorbeeldopgaven geven voldoende richting in welke kant het met het onderdeel samenvatten op gaat vanaf 2021. Een enkele docent stelde voor om 'samenvatten' helemaal te schrappen uit het centraal examen en over te hevelen naar het schoolexamen. Dit is nu niet aan de orde, maar docenten zijn vrij om de oude vorm van samenvatten zelf te toetsen in het schoolexamen.

Er werden wel zorgen geuit. Een kleine groep docenten heeft in de enquête aangegeven voorstander te zijn om alles bij het oude te laten. Dit kan veroorzaakt worden door een nog onvoldoende beeld hoe de centrale examens er precies uit komen te zien. In 2020 worden voor elk niveau (KB en GL/TL) twee volledige voorbeeldexamens gepubliceerd, die de docenten kunnen gebruiken om met hun kandidaten te oefenen. Wellicht wordt daarmee een deel van de zorgen weggenomen.

Een andere zorg is de moeilijkheidsgraad van het nieuwe centraal examen Nederlands vmbo. Ook deze zorg kan door de voorbeeldexamens deels weggenomen worden. En als bij de eerste afnames in 2021 blijkt dat door de nieuwe samenvattingsopdrachten het centraal examen onbedoeld toch moeilijker is geworden, dan wordt hier bij de normering uiteraard rekening mee genomen. De prestatie-eis aan de kandidaten zal niet veranderen.

Zowel in de verantwoording als in het document met de voorbeeldopgaven moet nog duidelijk gemaakt worden dat de voorbeeldopgaven nog geen volledig beeld geven hoe het centraal examen er uit komt te zien. De voorbeeldopgaven wekken het beeld dat in de nieuwe examens soms één vraag (met een samenvattend karakter) bij een lange tekst wordt gesteld. Maar in de centrale examens van 2021 zullen bij de langere teksten net als nu een variëteit aan vraagvormen bevatten, dus naast opgaven met een samenvattend karakter ook de vraagsoorten die er nu ook al in zitten. Wat concreet verandert is dat er niet meer bij één tekst een beroep gedaan wordt op samenvattingsvaardigheid. Ook moet helder gemaakt worden dat de lengte van het centraal examen Nederlands KB en GL/TL in de toekomst niet zal veranderen en dat de leeslast niet meer zal worden.

Bij de voorbeeldopgaven werden enkele suggesties gedaan voor nieuwe vraagvormen en ook was er commentaar op de voorbeeldopgaven. De opmerkingen die door de syllabuscommissie terecht zijn bevonden, heeft tot een paar kleine aanpassingen geleid in enkele voorbeeldopgaven. Er worden in dit stadium geen nieuwe opgaven meer gepubliceerd. Bruikbare suggesties uit de enquête komen terug in de voorbeeldexamens die in 2020 gepubliceerd worden en die gebruikt kunnen worden om de kandidaten voor te bereiden op de nieuwe centrale examens Nederlands KB en GL/TL.

De syllabuscommissie heeft de resultaten van de enquête geanalyseerd. Dit heeft niet geleid tot een aanpassing in de syllabustekst zelf, maar wel tot aanscherpingen in de verantwoordingstekst en de voorbeeldopgaven.

Bijlage 1: Vragenlijst conceptsyllabus Nederlands vmbo 2021

1. Is de beschrijving in de verantwoording over de aanpassingen in de syllabus zowel tekstueel als inhoudelijk duidelijk?

- Geen mening
 Ja
 Nee

2. Geef indien 'nee' graag een toelichting op uw antwoord.

3. Bent u het eens met de nieuwe definiëring van het begrip 'samenvatten', zoals beschreven op de pagina's 17 (KB) resp. 22 (GL/TL) van de conceptsyllabus Nederlands KB en GL/TL vmbo 2021?

- Geen mening
 Ja
 Nee

4. Geef indien 'nee' graag een toelichting op uw antwoord.

5. Geven de voorbeeldopgaven en de toelichtingen voldoende houvast om een beeld te krijgen hoe samenvatten vanaf 2021 in het centraal examen Nederlands KB getoetst gaat worden?

- Geen mening
 Ja
 Nee

6. Geef indien 'nee' graag een toelichting op uw antwoord.

7. Heeft u nog suggesties voor andersoortige opgaven die het onderdeel 'samenvatten' in het centraal examen Nederlands KB toetsen?

- Geen mening
 Ja
 Nee

8. Geef indien 'ja' graag een toelichting op uw antwoord.

9. Geven de voorbeeldopgaven en de toelichtingen voldoende houvast om een beeld te krijgen hoe samenvatten vanaf 2021 in het centraal examen Nederlands GL/TL getoetst gaat worden?

- Geen mening
 Ja
 Nee

10. Geef indien 'nee' graag een toelichting op uw antwoord.

11. Heeft u nog suggesties voor andersoortige opgaven die het onderdeel 'samenvatten' in het centraal examen Nederlands GL/TL toetsen?

Geen mening

Ja

Nee

12. Geef indien 'ja' graag een toelichting op uw antwoord.

Einde

Hartelijk dank voor uw medewerking.

